60e jaargang. — N° 31. Dit nummer bestaat uit 8 bladzijden Zaterda, 19 April 1913

Men schrijft in te Tongeren bij **H. Collée**, uitgever en eigenaar van dit blad.

DE POSTRIJDER verschijnt s woensdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, Groote Markt, te Tongeren.

Telefoon N° 12

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Twee maal per week, 4 fr. per j
Een maal » 3 »
Een blad afzonderlijk 10 centie

De abonnementen zijn vooraf b taalbaar.

Aankondigingen : 15 centieme per drukregel.

Reclamen, vonnissen en ande artikels, vooraan of binnen in h blad : 1 frank den drukregel.

EERSTE BLAD

MISLUKT.

Wat men er ook van zegge : de algemeene werkstaking is mislukt en deerlijk mislukt, zegt het «Fondsenblad.»

In het ministerie van binnenlandsche zaken, had men Maandag avond inlichtingen ontvangen, die het getal werkstakers in geheel het land op 200,000 schatteden.

Het socialistenblad *Le Peuple* zelf schatte het getal werkstakers op 300,000.

De socialisten hadden 500 duizend werkstakers aangekondigd.

Zelfsaangenomen dat er300,000 stakers zijn, dan moeten de socialisten nog bekennen dat de uitslag verre beneden hunne verwachtingen is.

En indien men dan eens goed kon weten, welke onder de stakers gedwongen werkstakers zijn, welke veel liever zouden gaan werken, en welke maar staken om te doen gelijk de anderen, uit menschelijk opzicht gepaard met vrees voor weerwraak.

Die uitslag is voorzien geweest. De katholieken hebben hun best gedaan om de uitzinnigheid van het middel der algemeene werkstaking te doen inzien.

Dat middel kon niet gelukken of dan moesten wij zeggen dat het Belgisch volk zot was, en rijp voor revolutie en anarchie.

Indien de algemeene werkstaking er moest in gelukken haren wil op te dringen, dan moesten er geene kiezingen meer plaats hebben.

⁂

Telkens dat men eene hervorming zou willen doordrijven zou men de algemeene werkstaking uit den hoek halen.

Waartoe zouden dan nog de kiezingen dienen ? Als eene kiezing niet zou uitvallen naar de goesting van eene woelige en geruchtmakende minderheid, zou men de algemeene werkstaking uitroepen en de zaak ware klaar.

Het kenmerk van het regiem der Algemeene Werkstaking ware dat het de minderheid zou zijn die baas speelt.

Dat gebeurt maar als men een tijdvak van revolutie beleefd en na den storm komt altijd alles tot de kalmte en den natuurlijken gang der zaken weer.

Heel de kwestie is of wij in België voor de revolutie rijp zijn.

We gelooven het niet !

België beleeft nu een tijdvak van ongehoorden voorspoed ; niet alleen de katholieken zeggen dat, maar liberalen en socialisten, zijn daarmede t'akkoord — alleenlijk betwisten zij dat die voorspoed aan de katholieken te danken is.

We zullen op die kwestie niet ingaan. We stellen alleen vast dat er voorspoed is.

Moest eene revolutie uitbreken — wat het geval zou zijn indien de algemeene werkstaking zou zegepralen — dan ware het uit met onzen voorspoed en met de algemeene welvaart.

Wie zouden de eerste en meest te betreuren slachtoffers zijn van de stremming van onzen voorspoed ?

De werklieden en de minderen, en niemand anders.

⁂

Indien dus alle werklieden, alle minderen, zoo onzinnig handelden als die 200.000, die nu handelden op bevel van eenige roode heethoofden, ze zouden zichzelven in het ongeluk dompelen.

Gelukkiglijk, dat begrijpt nog de groote meerderheid der werklieden.

Er zijn 200,000 stakers ; er zijn meer dan een miljoen werklieden ; dus één op vijf die zich heeft laten bedodden.

De liberalen en de meeste socialistische kopstukken hebben, evenals de katholieken, goed gezien, als ze voorspelden dat de Algemeene Werkstaking noodzakelijk moest mislukken.

De Belgen blijven een bezadigd, verstandig volk.

⁂

Een woord nog over de liberale taktiek : deze bestaat hieruit aan de katholieken te verwijten *door toegevingen* de werkstaking niet te hebben vermeden.

De werkstaking zal rampen en ellende na zich slepen.

De katholieken zijn er van overtuigd, en ze betreuren het.

Maar ze schamen zich niet over hunne handelwijze en hebben er zich niet over te schamen !

De kwestie is of het land zal bestuurd worden door de Kamers of door eene groep buiten de Kamers ; dus door eene revolutionnaire groep.

Een gouvernement onderhandelt niet met de revolutie ; het doet ze wijken of het bezwijkt eronder.

Het lot is geworpen — de revolutie zal wijken ; het land zegt te klaar dat het er niet van wil weten.

En het katholiek Gouvernement zal de eer oogsten van zijne zegepraal !

M. de Broqueville spreekt.

Verleden Woensdag hield de Kamer eene woelige zitting. De socialisten, ondersteund door de liberalen wierpen de schuld der algemeene werkstaking op het Katholiek Gouvernement, en overladen onze Ministers en de rechterzijde met de laagste beleedigingen.

Zij beletten zelfs een oogenblik M. de Broqueville te spreken, en toen deze eindelijk aan het woord kon geraken, wederlegde hij de tegen hem gerichte aanvallen en herstelde de waarheid in wat betreft zijne samenkomsten met de Burgemeesters en de dagbladinterviews.

Over den grond der zaak hield hij geheel en gansch zijne vroegere verklaringen staande en hij eindigde met te verklaren dat hij vandaag zoo min als gisteren een enkel woord wilde zeggen dat verbittering kon verwekken of slecht uitgelegt worden.

Men verwijt hem thans zijne hoffelijkheid en zijn verzoeningsgeest als een gemis aan oprechtheid. Maar waarom zou hij dan de burgemeesters ontvangen hebben ? Het lag toch enkel aan hem van ze niet te ontvangen. Wat hij aan de burgemeesters zegde, heeft hij in de Kamer herhaald ; wat hij aan de burgemeesters heeft beloofd is hij bereid te houden. Vandaag zoowel als gisteren is hij bereid, als de stakers de wapens neerleggen, de hervorming van het gemeentelijk en provinciaal kiesrecht ter studie te leggen.

Vandaag, zoomin als gisteren, speelt hij Frère-Orban en zegt hij « neen » aan hen die herziening vragen. A's menschen van goeden wil, in eene commissie te samen komend om over gemeente- en provinciekiesrecht, ondervinden dat het niet onmogelijk is op kiesterrein een gemeenschappelijk werk te verrichten, dan zal de minister daar heel gelukkig om zijn en de kiezers zullen in 1914 zeggen wat zij over de grondwetherziening zeggen.

Wanneer het uur van het vaststellen der verantwoordelijkheid zal geslagen zijn vreest het achthaar kabinetshoofd voor de zijne niet. Het was eene sobere, duidelijke taal, dezelfde die M. de Broqueville voerde op 12 Maart en die hij nu herhaalde

M. Vandervelde zegde dat, hadde M. de Broqueville over enkele weken gesproken zooals hij nu sprak, veel dingen niet zouden gebeurd zijn. Het gaf den indruk alsof de uiterste linkerzij niet kwaad zou zijn, indien zij eene reddingsplank kon vinden.

BIJDRAAIEN

Zondag komt het socialisten kongres bijeen, — natuurlijk om den toestand te bespreken.

Er zijn er die willen hebben dat het kongres zal beslissen tot het sluiten der Werkstaking. Daar zijn verscheidene redenen voor : de staking is verre van algemeen ; de werklieden zijn niet stakingsgezind, vooral niet in Vlaanderen ; het Gouvernement bougeert niet, en.... voegde er eene kwatong bij : 't naaste week moeten de socios beginnen te geven !

Wij zeggen niet dat het zoo zal zijn, maar 't ware toch geen mirakel.

Wat doen de leiders ?

Waar zijn de lijders der socialistische partij tegenwoordig te vinden ? Zijn zij in vilegiatuur in Zwitserland of in Wenduyne, of gaan zij s' avonds de galavertooningen bijwonen in den Muntschouwburg, te Brussel zooals dat nog gebeurd is, terwijl de pauv' peup' met ijdelen buik langs de straten loopt en zich, ten gevolge van de ophitsingen dier heerkens, blootstelt aan de grootste gevaren ?

Wat wij weten, is dat de opperleider citoyen Emile Vandervelde, en zijne dame, citoyenne Lala, deze week in villegiatuur waren op 't kasteel van den miljonnair Raoul Warocque, kasteelheer te Mariemont. 't Is daar dat citoyen Vandervelde aan de algemeene werkstaking meedoet, 't is misschien daar ook dat miss Lala conferencies houdt voor de « vreedzame » werkstakers.

Maandag namiddag, ten 3 1/2 stipt, hield de automobiel van M. Warocqué, —N° 11101-R.W. — stil voor de bureelen van een socialistisch dagblad te Charleroi, en 't was citoyen Vandervelde die er uitstapte. Ziedaar onnoozele werkstakers, terwijl gij uwen buik moet toeriemen en vrouw en kinderen moet zien honger lijden, baadt citoyen Vandervelde in weelde en wellust op het kasteel van Mariemont en rijdt hij per automobiel uit !

Na zijn bezoek in de bureelen van het rood blad deed citoyen Vandervelde eene wandeling door de stad.

Rond 5 ure sleuterde hij rond op de place de la Ville Basse. Een werkstaker herkende hem en trad naar hem toe, terwijl hij den rooden leidertoeriep « Fainéant! T'êst fainéant !.. Ti nos lais fer grève et ti nos lès crever d'twin ! Et t'minme, ti roules en automobile!.... T'êst in fainéant !.... T'êst in fainéant !

Citoyen Vandervelde oordeelde het voorzichtig niet te antwoorden en verdween in automobiel.

Valsche beloften.

Het volk winnen voor de goede zaak, dat is onze plicht.

Maar wij mogen dat niet doen door valsche beloften. Deze moeten wij overbiten aan die volksmenners, wier eenig doel het is niet het volk op te helfen maar zelf, door te winnen populariteit, over de schouders van het volk omhoog te klimmen.

De valsche beloften zijn zoo oud als de wereld. Satan sprak reeds tot onze eerste ouders : eet van de verboden vrucht en gij zult als goden zijn ! En het ongeluk kwam over het menschdom !

De Revolutie beloofde aan het volk vrijheid, gelijkheid en broeder chap. En zij gaf : tyrannie, verdrukking, moord en doodslag !

Hoe wordt het arme volk nog altoos bedrogen !

Ik ben ziek en lijdend ! roept het volk. En men antwoordt : wij zullen de liefdezusters uit de hospitalen verdrijven en van hare millioenen uw ouderdomspensioen betalen !

Maar waar is in Frankrijk 4 het milliard der klooisters gebleven? De zoo liefdadige kloosterlingen zijn verdwenen, maar... hun geld verdween ook in de zakken van liederlijke kerels. Maar het volk is er niet rijker, wel slechter en rampzaliger geworden.

Alles heeft men aan het volk beloofd, en niets heeft men het gegeven, niets dan ongeloof, misdaad en ellende.

Onderwijs.

Onder het voorzitterschap van M. Woeste, is te Ronse de jaarlijksche algemeene vergadering gehouden van den Bond der katholieke organisaties. Een besluit werd genomen in zake het onderwijs.

« De Bond druk den wensch uit, het grondbegin van verplichting voor het godsdienstonderwijs te zien aannemen. Hij oordeelt, dat het onvoorzichtig zou wezen, onder katholiek oogpunt, en weinig overeenkomstig met de overleveringen van onze vaderlandsche politiek voor een zoo noodzakelijk deel van het katholiek program zich te onderwerpen aan de discretie der gemeenten.

» De Bond drukt den wensch uit, de rechten der ouders en de plichten van den onderwijzer nauwkeurig te zien bepalen, zelfs in eene klas, waar een strijdige minderheid eene ontheiling van den godsdienstleergang zou hebben bekomen. De Bond oordeelt dat onze welgevende traditiën en inzonderheid het vertoog der beweegredenen der wet 1895, niet overeenkomen met de beperkende vertolking, wedderrechtelijk gegeven aan ministeriëelen omzendbrief van 4 October 1895.

» De Bond druk den wensch uit, het thans in de scholen van Brussel in voege zijnde regiem in overeenkomst te zien brengen met de wettige voorschriften. Dit regiem is onwettig en in strijd met de conventie, welke er de oorsprong van was in de beperking gebracht aan den duurtijd van het godsdienstonderwijs. Hierdoor alleen wordt als van zelf de groote meerderheid der leerlingen van de gemeentescholen van het godsdienstonderwijs afgekeerd.

» De Bond drukt den wensch uit, practische maatregelen te zien nemen, en strenger dan vroeger alle drukking, allen aanslag, zelf onrechtstreeksche, op de vrijheid van den huisvader te zien betengelen In de keus der school en in het bijwonen der lessen, aan het hoofd van het program ingeschreven, mag de vrijheid van den huisvader niet het minste hinder ontmoeten. »

Mode-Kroniek

Modenieuws uit Parijs.

In Parijs zijn er nu reeds dames die al weder genoeg hebben van de kleine hoeden en zonder bepaald weder tot de groote terug te keeren nemen zij nu het liefst hoeden met hooge bollen, zooals men die ook reeds het vorig jaar droeg, en toch .. lage bollen staan veel meer aan en zullen ook nog veel gedragen worden.

De « markiezin-hoed » komt nu ook weer in trek met den driepuntigen bol, die men aan een « bandeau » van vier of vijf centimeter, of nog heeger als men wil aanpast en die van onder nauwer moet zijn dan van boven, met willekeurigen nadien aan de punten.

Men zou ook zulk een bol kunnen vast maken aan een gewonen rand van drie centimeter soogstens en dan heeft zoo iets veel van een advokaten-baret. Men kan echter ook wel vier punten in plaats van drie aan zulk een baret maken of zelfs geen enkele punt. De bol is dan rond of ovaal op een « bandeau » vastgemaakt, die van onder nauwer dan van boven en die men met zijde of met fluweel overtrekt ; als men wil dat deze gerimpelde stof op het haar sluit moet men den « bandeau » een paar centimeter breeder maken.

Men zal dit voorjaar zeker wel weder stroo dragen, maar en maakt men alleen nog hoeden van trijp of glad fluweel dat zoo dun is dat het geheel op zomerstof gelijkt of ook wel liberty satijn. Beide staat even goed als het netjes gewerkt is. Taf ziet men weinig meer dat is afgezagd.

Tulle, vooral Mechelsche tulle is iets nieuws. Men legt dan over een vorm van ijzerdraad zooveel lagen tulle als noodig is om den te bedekken en moet dat met strak ge pannen doen zooals met fluweel, maar wel zonder plooien. Een dame, die handig is, zou zelf wel zulk een hoed kunnen maken. Deze tulle-hoeden worden juist zoo versierd als andere hoeden en men maakt ze in alle kleuren overeenkomstig het kleed dat men draagt ; in het wit of in het zwart vooloen ze echter het best en een paradijsvogel er op is een zeer schoone versiering op beide kleuren en ook op lichte blauwe, grijze of zacht lila-hoeden.

De ongesteldheid van Pius X.

De verbetering in den toestand des Pausen duurt voort. De zieke had eergisteren geen koorts.

Het om 7 uur uitgegeven bulletijn luidt : De temperatuur is tegen den avond tot 38 2 graden gestegen. De ontsteking van de luchtwegen is eenigszins verergerd. De krachten van den zieke blijven bevredigend. — (Get.) Marenlatava, Amici.

Zijne Heiligheid Paus Pius X.

Het Giorn. d'Italia meldt : De Paus heeft van middag een weinig geslapen. Hij heeft een kopje warme melk met kollie en een kop vleeschnat genuttigd. Hij drukte er zijn blijdschap over uit, dat na zooveel regendagen de zon weer scheen, hij hoopte dat het intreden van het mooie weer tot zijn beterschap zou bijdragen.

Het Giorn d'Italia zegt verder, dat al geven gunstige verschijnselen gegronde hoop op een spoedige beterschap, de geneesheeren toch in zoover eenig voorbehoud maken, dat zij zeggen: « Wij hopen stellig het beste ».

De Tribuna meldt, dat de Paus met smaak voedsel tot zich nam en zijn opgewekte stemming is teruggekeerd. Hij wilde weten, wat men zoo ai over zijn ziekte zegde. In den middag had hij den wensch geuit om op te staan.

BUITENLAND.

Italie

VRIJWILLIGE GEVANGENSCHAP. — Uit Fago wordt een feit gemeld, dat eenig is in zijnen aard. In de eerste dagen van Februari van verleden jaar besloot de veertigjarige meiser Gioachino Bramucci naar Tripolie te trekken om, zegde hij, zijn broeder Hector, die te Sciarat-Salat gestuntveld was, te wreken. Bramucci werd onderweg aangehouden door de carabiniers van dewelken hij verklaarde een wegloopen te zijn en Atraghi te hoeten. Inlichtingen werden gevraagd en het bleek dat Alfredo Atraghi, soldaat bij het 73, eene straf van zes paar opsluiting had uit te boeten wegens wegloopery uit het leger. De gewaande Atraghi werd voor het krijgstuit van Savona gedagvd, hetwelk het vonnis bij verstek verbrak en veranderde in 2 jaar gevangenzitting.

Sedert 14 maanden onderging Bramucci zijne straf in het krijgsgevang van Gaeta toen de echte Atraghi verscheen.

Groot was de verwondering der krijgsoverheid die zich bevond tegenover twee mannen die denzelfdet naam droegen en hetzelfde misdrijf hadden begaan. Bramucci speelde zijne rol niet voort en bekende Atraghi niet te zijn. Hij weigert echter te zeggen met welk doel hij heeft gehandeld. Hij werd in vrijheid gesteld, terwijl de tweede Atraghi aangehouden werd.

Frankrijk

DE AUTOBANDIETEN. — De kommissie gelast met het onderzoek der vragen tot procesherziening, van Dieudonné, Monier en Deboé heeft 't dossier met haar besluit aan den minister van rechtswezen doen geworden.

De herzieningsvraag is verworpen.

M. Ratier, zegelbewaarder, moet de eindbeslissing nemen en men verwacht dat hij het besluit der kommissie zal goedkeuren.

De genadekommissie zal alsdan haar oordeel vellen, 't zij de bandieten een genadevraag indienen of niet.

Men is van gevoelen dat Dieudonné zal genade verkrijgen.

De halsrechting van Callemin, Soudy en Monier zou binnen kort plaats hebben.

Amerika

DE NIEUWSTE DANS. — Een geheel nieuwe en origineele dans heeft tegenwoordig in New York veel bijval. Het onderlingste van dezen dans is, dat de heeren daarbij smalle boeien om de voeten dragen, zoodat zij ternauwernood zich bewegen kunnen, laat staan dansen. De boeien zijn met sleutelijes gesloten en de daarop passende sleutelijes zijn onder de dames verdeeld. De taak der dames is het zoo vlug mogelijk het bij haar sleutelije passende slot te vinden, den heer uit de boeien te bevrijden en vervolgens met hem ten dans te gaan. Een alleszins moderne dans dus.

Duitschland

HET TUSSCHENGEVAL VAN NANCY IN DEN RIJKSDAG. — *Zie Postrijder van woensdag.* — De staatssecretaris van buitenlandsche zaken heeft gisteren aanstonds na de opening van den Rijksdag, het woord genomen over het geschil te Nancy. Tot dusverre, zegde hij, weet ik alleen wat de pers er over mededeelde. Indien alles toegegaan is zooals gemeld wordt dan moeten wij deze tusschengevallen stellig als hoogst betrenrenswaardig beschouwen. Zij zouden een droevig bewijs zijn van den invloed welke zulke betoogingen op de gemoederen kunnen uitoefenen. Onze gezant te Parijs heeft opdracht ontvangen aan de Fransche regeering opheldering te vragen ; desnoods zullen stappen gedaan worden om protest in te brengen wegens onvoldoende beschermning der betrokken Duitsche onderdanen.

EENE MIJN IN BRAND. — *Verscheidene slachtoffers.* — Zestien mijnwerkers arbeidden woensdag op den bodem der mijn «Deutscher Kaiser», in Wheistphalien, toen een brand uitbarstte die hun alle gemeenschap afsneed. Eene reddingsploeg, dadelijk ingericht, gelukte erin 15 werklieden te redden. De zestiende was reeds dood en vier mijnwerkers werden zeer erg verbrand.

De stoffelijke schade bedraagt 100.000 frank.

HAGENBECK'S BEGRAFENIS. — Karl Hagenbeck's laatste wensch was geweest, dat men hem na zijn dood nog eens door zijn dierenpark te Stellingen bij Hamburg zou ronddragen. Daaraan is eergisteren, na een lijkplechtigheid in het sterfhuis voldaan. De geuniformeerde beambten van het park begeleidden de koets, daarachter volgde een menigte rouwdragenden. De stoet ging door het heele park en over de struisvogelhoeve. Overal stonden de bezoekers langs den weg geschaard. Onder de kransen liep er een in het oog, die versierd was met prachtig

---

VOOR TWEE VADERS

TAFEREELEN

uit het leven der Pauzelijke Zouaven

17e vervolg

Ernest beet op zijne lippen van gramschap. Dat was nu de tweede maal, dat men hem het noodlottig stervensuur voorspelde, als een uur van wanhoop en van nederlaag voor den trotschen vrijdenker.

Hij scheen echter nog niet aan het einde der ongevallen, die hem op zijn uitstapje naar Schrambeek verbeidden ; want op dit oogenblik kwam een dienstbode van mijnheer Morren aanloopen, om deze te berichten, dat hij voor eene dringende zaak moest huiswaarts keeren.

Het plan van den vrijdenker lag voor alsnu in duigen ; doch hij besloot, zijne wandeling naar het kasteel alleen voort te zetten, met de hoop van des namiddags, hij zijn vertrek, gelegenheid te vinden om mijnheer Morren te verleiden.

Hij was weldra het slot genaderd, en daar hij de poort open vond, en wist, dat de gebouwen verlaten waren, stapte hij vrijpostig binnen.

Hij doorliep achtervolgens verschillende vertrekken totdat hij eindelijk, in eenen der torens, eene nog sterke wenteltrap vond, die hem naar de tweede verdieping bracht.

Na lang rondloopen echter was hij eenigszins verdoold geraakt, en toen hij eindelijk wilde naar beneden keeren, daalde hij af langs eene andere trap, waarop er eene bijna volslagene duisternis heerschte.

— Gelooft gij nu, riep de bedelares, dat er een God is ?

— Help, help ! kreet hij van binnen.

— Ik help u niet, en niemand zal u helpen, antwoordde Trees ; want men denkt in 't dorp, dat het juist in dezen toren spookt : niemand durft hier omtrent komen.

De vrijdenker begon opnieuw te huilen.

Trees had moeite om niet luidrop te lachen.

— Gelooft gij nu, dat er een God is ? vroeg zij nogmaals na eene korte pooz .

— Red mij, red mij ! gilde hij uit de diepte.

— Ik red u niet, of gij moet bekennen, dat er een God is.... Goed ! gij wilt niet ? Welnu, vaarwel dan ; ik ga heen en laat u met zijnen straffenden arm alleen.

— Ellendig wijf ! morde de vrijdenker.... Welnu, ja ! schreeuwde hij eindelijk, er is een God !

— Goed, zoo ! zei Trees : nu ga ik trachten u te helpen. Een oogenblik geduld nog.

En zij snelde naar de hoeve bezijden het kasteel.

— Pachter Nelis, lachte zij, er zit eene rat in de val, een stadsch heertje in den spooktoorn. Kom eens mede om hem te verlossen.

— In den spooktoren ? zei Nelis beschroomd. Dan ga ik niet mede

— Ba ! hernam Trees, met uwe bijgeloovigheid ! Gij zijt immers geen kind ! En ik verzeker dat het een levende mensch is, die er is in gevallen. Zoudt gij uwen evenmaaste laten sterven, uit vrees van spoken, die niet bestaan dan in uwe gekke verbeelding ?

Met groote moeite slaagde zij er in, den braven man mede te krijgen.

Zij waren weldra bij den kerker, die zoo onverwacht eenen bewoner ontvangen had.

Trees, beter nog dan Nelis met al de deelen van het slot bekend, opende voorzichtig eene valdeur in het gewelf, bezijden van de trap, waarlangs de vrijdenker was neergedaald.

Dezen scheen tevens een gewicht van de borst genomen te zijn ; hij ademde vrijer.

De bedelares wierp hem een touw toe.

— Gord het u wel om de lenden, riep zij.... Kom hier nu, Nelis ; trek omhoog ! doch voorzichtig ; want het gewelf is versleten. Een, twee, drie !... Goed zoo !.. Daar is hij !

Van Dormael was gered ; doch eens aan het gevaar ontsnapt, was hij woedend op zijne redster. Had dat gemeene wijf hem — den trotschen vrijdenker — niet op de hoonendste wijze overwonnen ? hem gedwongen, althans bij monde, der godheid bulde te doen ?

Hij smeet haar echter eenige goudstukken toe.

De bedelares stiet ze af met minachting.

— Behoud uw geld, mijnheer, spotte zij ; doch zet het in 't vervolg zoo hoog niet meer aan met uwe godloochening : gij ziet wel, dat de schrik van den dood u van toon doet veranderen. Nelis, zij zoo goed, mijnheer aan de poort te brengen ; want mijn gezelschap moet hem niet zeer aangenaam wezen.

En zij hinkte reeds vooruit op hare kruk.

De vrijdenker vond niet veel behagen meer in zijn verblijf te Schrambeek, en het deed hem inderdaad genoegen, toen hij zich des namiddags in gezelschap van Morren naar de spoorhal begaf om naar huis terug te keeren.

Hij had besloten, zijn ontwerp thans ten uitvoer te brengen.

— Beste vriend, dus begon hij, zoodra zij buiten den dorpskring waren ; tot hiertoe heb ik geene gelegenheid gehad om u met het voornaamste doel mijner reis bekend te maken.

Morren zag eenigszins verbaasd op.

— Het voornaamste doel uwer reis ? vroeg hij. Beoogdet gij dan, in uw bezoek te Schrambeek, iets anders dan een speelreisje, Ernest ?

— Voorzeker, antwoordde deze ; het is mijne vriendschap en het belang, dat ik in u tel, welke mij aanzetteden om u te verwittigen. Gij weet, mijn beste, een groot deel uwer verkleefdste vrienden zijn leden van den machtigen bond der vrijmetselaars. Welnu, het is bekend, dat gij uwen zoon oorlof gegeven hebt om voor den Paus dienst te nemen. Die daad, vriend — laat ik het u zeggen — deed u zeer dalen in de achting uwer oude gezellen. Men beschuldigt u, uwe grondbeginselen niet gestand te wezen.

— Maar Ernest, begrijpt men dan niet, dat ik juist uit kracht mijner grondbeginselen aan Victor de vrijheid moest laten om zijn besluit te volbrengen ?

— Goed ! hernam Van Dormael ; hadt gij u tevreden gehouden, met hem de vrijheid te laten ; maar men beweert, dat gij toegestemd hebt in zijn vertrek. Die zwakheid — zoo zal ik het noemen — draagt bij uwe vrienden den naam van lafheid, en men kan u niet vergeven, dat gij u de verdediging van het Pausdom schynt aangetrokken te hebben.

— Ver ook van daar, onderbrak Morren ; en het is valsch, Ernest, dat ik eenigszins zou toegestemd hebben in Victor's besluit : ik heb niets gedaan, dan hem de vryheid van keus gelaten.

— Het zij zoo, hernam Morren's gezel ; en ik ben pers omtrent overtuigd, dat gij geenszins van denkwijze veranderd zijt ; doch onze vrienden denken er zoo niet over. Ik zal het u rechtuitverklaren : eenige leden der vrijmetselarij, die u niet al te zeer genegen zijn, omdat gij tot nu toe gewegerd hebt, van ons verbond deel te maken, hebben de zaak met de zwartste kleuren afgeschilderd. Zij schetsen u af als iemand, die weltelt in zijne overtuiging, die, ja, allengskens tot het bijgeloof terugkeert, en tot staving hunner beweringen brengen zij het voorgevallene met Victor bij.

— Maar dat alles bewijst niets, zooals ik u zeg ! riep Morren schamper.

— Nogmaals, vriend, ik beken het, hernam Van Dormael. Ik zelf heb het in de loge gezegd, doch wat wilt gij ? men oordeelt anders. Maar laat ons tot de zaak komen. Hoor wat ik u wilde voorstellen : Uwe eer en uw belang eischen, dat gij die lastertaal op eene schitterende wijze logenstraft ; ik kom u dus raden en smeeken, u als lid der vrijmetselarij te doen aannemen. Aldus zult gij toonen, dat gij wel degelijk dezelfde liefe denker gebleven zijt, en tevens aan den laster den mond sluiten en uwe oude vrienden terugwinnen.

— Ernest, antwoordde Morren kalm, ik dank u voor uwen raad, dien ik verzekerd ben uit vriendschap gegeven te zijn ; doch ik kan hem niet volgen. Gij weet, wat ik u meermaals gezegd heb : liefe denker — zooals gij mij noemt — laat ik mijne rede zoomin in het gareel der vrijmetselarij als in de teugels des geloofs verslaven. Het is waar, er zijn onder de vrijmetselaars mannen, wien ik mijne vriendschap geschonken heb, en, gelijk ik het mijner vrouw vrijlaat hare overtuiging te volgen, zoo eerbiedig ik ook hunne grondbeginsels ; doch ik kan — wat mij zelven betreft — hun stelsel niet aankleven. Zij hebben zich aan den dwang der Kerk ontworsteld, ja, doch om zich onder eenen nieuwen dwang te stellen.

— Hoegenaamd niet ! onderbrak de vrijmetselaar.

— Onderbreek mij niet, ging Morren voort ; gij weet wel, dat uw genootschap mij niet onbekend is. Of is dan de eed, waarmede gij u verbindt, geen dwang ? is de straf, die den meineedige wacht, geen dwang ?... En dan, het geheim, waarmede gij u omhult, kan mijne goedkeuring niet erlangen ; waarom dat dof en bedekt ondermijnen ?... Waarom verschijnt nietelke vrijmetselaar met zijne overtuiging in het openbaar, zooals ik het doen ?

Van Dormael was ver van tevreden te wezen ; zelfer lag eenige verbittering op zijn gelaat, toen hij antwoordde :

— Laat dat alles zoo wezen, ofschoon het verre is van waar te zijn ; doch, vriend, uwe eer eischt, dat gij dezen stap doet.

— Ba ! mijne eer ! Mijn gedrag zal klaar genoeg toonen, dat ik niet veranderd ben, dat ik altijd mijner waardig ben gebleven.

— Ik vrees er voor : men zal er niet aan gelooven. Daarenboven, gij weet wel, dat de dwang, waarvan gij spraakt, enkel het gemeen van den tempel treft : u zal men alle vrijheid laten.

— Onmogelijk ! zei Morren koel.

— Maar denk dan aan uw belang, Morren, hernam Ernest. Gij bemint uwen zoon, ik weet het. Welnu, uwe intrede in ons gezelschap kan hem voor vele gevaren beheoden.

— Ook voor de kogels en de ballen op het slagveld, zonder twijfel ? spotte Morren.

— Voor den dolk althans van de geheime genootschappen, hernam Ernest. Dit wapen, mijnheer Morren, is vreeselijker dan de overige.

Mijnheer Morren, als in gedachten verzonken, bleef eenige oogenblikken zonder te antwoorden.

De vrijmetselaar twijfelde niet, of zijne laatste redenen hadden indruk gemaakt op het hart des vaders. Ook had hij besloten, thans zijn laatste middel te gebruiken, want zij waren in de nabijheid des spoorwegs.

— En gij denkt, vroeg Morren, dat uw woordkracht genoeg zou hebben op uwe vrienden van Italië, om Victor te beschermen ?

— Zonder twijfel, was het antwoord.